

• اشاره

استاد ساوادا صفا^۱ در شهر گیفو^۲ واقع در بخش مرکزی کشور ژاپن دیده به جهان گشود. پس از پایان تحصیلات دبیرستان و دانشگاه به مطالعه و تحقیق در آیین شینتو و شاخه‌های آن پرداخت و آثار گوناگونی در این زمینه پدید آورد. در سن پنجاه سالگی، پس از مطالعه و تحقیق درباره‌ی تعالیم اسلامی، به دین مبین اسلام تشریف یافت و پس از هفت سال مذهب جعفری را برگزید. از آن هنگام تاکنون که در سن ۷۶ سالگی به سر می‌برد، با روحیه‌ای پرنشاط، به تلاش در راه رشد و اعتلای اسلام و نشر معارف شیعه مشغول است. از مهم‌ترین اقدامات وی ترجمه‌ی قرآن کریم به زبان ژاپنی در سه نوبت، و نیز نشر و تبلیغ حدیث ثقلین و احادیث اهل بیت علیهم السلام است. استاد ساوادا که برای شرکت در هشتمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم به ایران سفر کرده بود، در بازدید از مرکز ترجمه‌ی قرآن مجید به زبان‌های

1. Sawada Safa.
2. GIFU.

گفت و گویی با آقای... (۱۵۱) □

خارجی در قم، گفت و گویی اختصاصی با مجله ترجمان وحی انجام داد، که متن آن را در زیر می خوانید. ترجمان وحی، از آقای رضا مرادزاده که در ترجمه و تنظیم این گفت و گو همکاری و مساعدت کردند تشکر و قدردانی می کند.

ترجمان وحی

□

• لطفاً مختصری از شرح حال و تحصیلات خود را بیان کنید

من حاج محمد القائم ساوادا صفا، روز دوم ژانویه سال ۱۹۲۴ میلادی در شهر گینفو واقع در بخش مرکزی کشور ژاپن به دنیا آمدم. خانواده ام پیرو آیین رایج ژاپن، یعنی بودیسم و شینتو، بودند. من نیز دوران کودکی تا میانسالی را تحت تأثیر اندیشه مذهبی شینتو سپری کردم. دوران ابتدایی و سه سال اول متوسطه را در زادگاهم به کسب علم و دانش پرداختم و سه سال دوم متوسطه را در یک دبیرستان معروف در شهر کیوتو درس خواندم. آن دبیرستان مدتی پایگاه ارتش امریکا بود. بیشتر افراد سرشناس، از جمله چند تن از نخست وزیران ژاپن از آن دبیرستان فارغ التحصیل شده اند. تحصیلات متوسطه ام در سال ۱۹۴۵ به پایان رسید و پس از آن وارد دانشگاه توکیو شدم. در این دانشگاه در رشته های حقوق قضایی و علوم سیاسی تحصیل کردم و در سال ۱۹۵۰ فارغ التحصیل شدم. ده سال پس از پایان تحصیلات دانشگاهی، مطالعات و پژوهش های فراوانی در آیین شینتو انجام دادم که دستاورد آن چاپ و نشر چندین جلد کتاب در این زمینه بود. برخی از آثار من در این دوره به زبان ژاپنی عبارتند از: چگونه می توان فرمانروای ژاپن شد؟^۱ راه چگونگی تجدید حیات ژاپن؟^۲ ایناری (خلقت)^۳؛ دموکرات مسیحی.^۴

"شینتو شوراییین" و "ایناری" دو فرقه مهم از آیین شینتو هستند که پیروان زیادی در ژاپن دارند. من سال های متمادی در راه درک و نشر معنی و مفهوم دقیق ایناری تلاش کردم. در ژاپن هیچ کس به اندازه من از این فرقه آگاهی و شناخت ندارد. به همین جهت بود که من

1. *How Becomes Ruler of Japan?*

2. *The Way How to Revive Japan?*

3. *Inari (Creation)* .

4. *Christian Democracy*.

کتاب ایناری را تألیف کردم.

پس از سال‌ها مطالعه و پژوهش در زمینه ادیان و ملل گوناگون جهان، فرصتی نصیب شد تا با تعدادی از مسلمانان ژاپن و کشورهای اسلامی ارتباط داشته باشم. در تماس با این دوستان احساس کردم گمشده درونی‌ام را که سال‌ها به دنبال آن می‌گشتم، یافته‌ام. پس از مدتی مطالعه و تحقیق پیرامون آیین آسمانی اسلام، سرانجام آن را با آغوش باز پذیرفتم و شهادتین را در یکی از مساجد در حضور امام آن مسجد بر زبان جاری ساختم. این اتفاق خجسته در ۲۷ سال قبل، یعنی در پنجاه سالگی برایم رخ داد. پس از آشنایی بیشتر با فرایض اسلامی و مبانی فقهی و اعتقادی اسلام دریافتم که در میان فرق و مذاهب گوناگون اسلامی تنها فرقه ناجیه، شیعه امامی اثنا عشری است. لذا با درک و بینش عمیق و در هفتمین سال بر خورداری از نعمت تشریف به اسلام و با توفیقی دیگر که نصیب شد، مذهب شیعه را برگزیدم. در حال حاضر بیش از بیست سال است که تمام همّت خود را وقف نشر و گسترش تعالیم شیعه و معارف اسلامی و قرآنی در کشور ژاپن کرده‌ام. تاکنون هشت بار به ایران سفر نموده‌ام. اکنون در شهر اوراوا^۱ در نزدیکی توکیو زندگی می‌کنم.

• ورود اسلام به ژاپن و سطح آشنایی مسلمانان کنونی این کشور را با مسائل اسلامی و قرآنی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

می‌گویند که اسلام سیصد سال قبل وارد ژاپن شده است، اما این سخن قطعی نیست. من بر اساس شواهد علمی و مطالعاتی که داشته‌ام، معتقدم که اسلام ۱۳۰۰ سال قبل وارد ژاپن شده است. هنگامی که امام علی بن ابی طالب علیه‌السلام در شهر کوفه تشکیل حکومت داد، هسته اصلی شیعیان در آن جا شکل گرفت؛ اما پس از شهادت حضرت علی (ع) و بر اثر افزایش ظلم و ستم حکام بنی امیه، عده‌ای از شیعیان مجبور شدند به سایر مناطق مانند خراسان و ماوراءالنهر کوچ کنند. عده‌ای نیز با عبور از راه دریایی خلیج فارس و اقیانوس هند وارد سواحل جنوبی چین در جزیره هاینان، تایوان و دیگر نواحی جنوب و جنوب شرقی چین شدند. در آن زمان روابط دربار چین با ژاپن بسیار دوستانه بود و رفت و آمدهای دریایی میان دو کشور برقرار بود؛ از این رو تعدادی از شیعیان از چین عازم

1. Urawa

ژاپن شدند و در منطقه‌ای به نام «ماتاگی»^۱ اقامت گزیدند. گروهی از دانشجویان دانشگاه توکیو در مورد ریشه واژه «ماتاگی» تحقیق کرده و سرانجام با کمک گرفتن از بخش فارسی دانشگاه به این نتیجه رسیده‌اند که ریشه «ماتاگی» از واژه عربی «متقی» گرفته شده است. اکنون در نزدیکی محله «ماتاگی» یک پارک ملی به نام «نیکو»^۲ وجود دارد. داخل این پارک زیبا و بزرگ، پنج کوه به نام «تارویاما»^۳، «نان تای سن»^۴، «نیو هو زن»^۵، «دای شن می شی»^۶ و «شو شن می شی»^۷ قرار دارد، که از گذشته‌های دور شایع بود که این پنج کوه به ترتیب، نماد پنج تن آل عبا، یعنی رسول اکرم، امام علی، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین علیهم السلام هستند. یک راهب بزرگ ژاپنی به نام «کوبوداشی»^۸ در یکی از معابد اطراف این پنج کوه مشغول فعالیت‌های مذهبی بوده و می‌گویند که معلومات زیادی درباره پنج تن داشته است. در حال حاضر، در اطراف این پنج کوه، معابد بودایی و شیئتو شورایی وجود دارد. یکی از آثار مکتوب من درباره پنج تن است که در ژاپن چاپ و منتشر شده است.

در حال حاضر، تعدادی از مسلمانان مهاجر از کشورهای ترکیه، پاکستان، مالزی، اندونزی، چین، بنگلادش، عراق، مصر و ایران در میان مسلمانان ژاپنی زندگی می‌کنند و حضور این افراد باعث رشد و رونق اسلام در ژاپن شده است. تعداد مسلمانان ژاپن هفتاد هزار نفر است که حدود ده هزار نفر آنها شیعه و بقیه از اهل سنت‌اند. انجمن اسلامی ژاپن یک مرکز مهم اسلامی در توکیو به شمار می‌رود که با تلاش من پیش از گرایش به تشیع و نیز با همکاری تعدادی دیگر از دوستان شکل گرفت. این انجمن با «رابطة العالم الاسلامی» در مکه ارتباط دارد و کتاب‌های دینی بسیاری را چاپ و در میان مسلمانان ژاپن منتشر کرده است. بیشتر مسلمانان کنونی ژاپن اطلاعاتی سطحی و محدود از اسلام دارند و چون بر تلاوت متن عربی قرآن قادر نیستند، تنها ترجمه قرآن را قرائت می‌کنند.

1. Matagi.

3. Taro Yama.

5. Nuo Ho Zan.

7. Sho Shen Mei Shi.

2. Nikko.

4. Nan Tai San.

6. Dai Shen Mei Shi.

8. Kobo Da Shi.

• چطور شد که به فکر ترجمه قرآن کریم افتادید؟

پس از عمری زندگی در میان مردم ژاپن و ارتباط گسترده با آنان، و نیز سال‌ها تلاش در راه نشر و اعتلای اسلام، به ویژه معارف و فضایل اهل بیت علیهم السلام، به این نکته پی بردم که از یک سو آگاهی مسلمانان ژاپن از مفاهیم اسلامی و قرآنی بسیار اندک است، و از سوی دیگر اکثریت آنان از حدیث معروف ثقلین و آیاتی که در شأن اهل بیت علیهم السلام نازل شده است هیچ اطلاعی ندارند. با وجود این که پیش از من قرآن کریم چندین بار به زبان ژاپنی ترجمه و منتشر شده بود، اما من احساس می‌کردم که در زمینه ترجمه قرآن با نگرش به حدیث ثقلین و فضایل اهل بیت علیهم السلام خلأیی بزرگ وجود دارد. علاوه بر این، ترجمه‌های قبلی از نظر کیفیت و کمیت دارای کاستی‌های گوناگونی هستند؛ از این رو وظیفه خود دانستم که به تکلیف شرعی خود، یعنی نگارش ترجمه‌ای جدید از قرآن کریم به زبان ژاپنی، عمل کنم.

• هنگام ترجمه قرآن چه اندیشه و احساسی داشتید و از چه منابعی استفاده کرده‌اید؟

هنگام ترجمه قرآن احساس خوشحالی و نشاط فراوانی داشتم و خداوند بزرگ را برای این توفیقی که نصیب شده بود سپاسگزاری می‌کردم. بی‌تردید، انتقال جاذبه قرآن و مفاهیم عمیق و ژرف آن به زبان دیگر کاری بس دشوار است، و به همین سبب، من پیوسته از خداوند سبحان و امامان معصوم علیهم السلام استعانت می‌جستم و از آنان می‌خواستم که مرا در انتقال صحیح این معانی درخشان و بی‌پایان یاری کنند. در همه مراحل پرفراز و نشیب ترجمه احساس می‌کردم که دستی از غیب مرا در ادامه این راه کمک می‌کند. قطعاً تحقق این امر مهم جز با مدد الهی و توجهات خاندان رسالت به ویژه امام زمان علیه السلام ممکن نبود.

• آیا شما قرآن را از زبان عربی ترجمه کرده‌اید یا از زبان‌های دیگر؟

من قرآن کریم را به طور مستقیم از عربی ترجمه کردم. از آن جا که من سالیان درازی مشغول تحقیق و نگارش کتب مذهبی به زبان ژاپنی بودم، فکر می‌کنم از قلم توانایی برخوردار باشم.

گفت و گویی با آقای... ۱۵۵ □

پس از این که به دین مبین اسلام گرویدم، به مطالعه و پژوهش در خصوص علوم و معارف اسلامی پرداختم و قلم خود را در راه نشر و ترویج علوم اسلامی و قرآنی به خدمت گرفتم و چندین کتاب به رشته تحریر درآوردم. برخی از آثار اسلامی من در این دوره عبارتند از: پنج کوه واقع در نیکو، نماد پنج تن (ع)؛ نارا بیانگر عظمت و بزرگی پیامبر اسلام (ص)؛ ایناری نشانگر درخشش اسلام.

• آیا در ترجمه قرآن کسی با شما همکاری داشته یا آن را به تنهایی انجام داده‌اید؟

من قرآن کریم را به تنهایی ترجمه کرده‌ام؛ اما فرزند ارشدم ابراهیم ساوادا، در ویرایش، مقابله و اصلاح آن کمک‌های فراوانی به من کرده است. فرزندم ابراهیم چند روز پس از رحلت امام خمینی «قدس سره» وارد قم شد و مدت شش سال در این شهر به تحصیل علوم اسلامی و حوزوی اشتغال داشت. پس از پایان تحصیلات خود به توکیو برگشت. در آن زمان من در توکیو اقامت داشتم. او دو سال در توکیو ماند و پس از مدتی مجدداً به قم برگشت و دو سال دیگر نیز به تحصیلات خود در این شهر ادامه داد. من و فرزندم از سال ۱۹۸۰ تا کنون با مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام ارتباط داریم و چندین بار در اجلاس‌های این مجمع در تهران و قم شرکت کرده‌ایم. در یکی از جلسات، درباره تأسیس مرکز اهل بیت علیهم السلام در ژاپن، با مسئولین مجمع گفت و گو کردم که این پیشنهاد با استقبال و حمایت آنان روبه‌رو شد. به دنبال این حمایت‌های معنوی، در سال ۱۹۹۰ مرکز اهل بیت علیهم السلام را در ژاپن تأسیس کردم. در حال حاضر، فرزندم ابراهیم ریاست این مرکز را بر عهده دارد. سه سال قبل، ابراهیم تفسیر سوره حمد آیت الله العظمی خامنه‌ای را به زبان ژاپنی ترجمه کرد و از من خواست تا آن را ویرایش کنم. او اکنون با کمک دوستانش مشغول تدوین ترجمه و تفسیری جدید از قرآن کریم به زبان ژاپنی است.

• به نظر شما یک ترجمه خوب که بتواند مورد استفاده قرار گیرد چگونه ترجمه‌ای است؟

فکر می‌کنم مترجم قرآن باید از شرایط زیر برخوردار باشد تا ترجمه‌اش مورد استقبال همگان قرار گیرد:

۱. درک عمیقی از مفاهیم و معانی کلام خدا داشته باشد.
۲. در انتخاب واژه‌ها نهایت دقت را به کار برد تا مغرضان و گمراهان نتوانند از آن سوء استفاده کنند.
۳. دارای قلمی توانا و صاحب آثاری برجسته به زبان مادری خود باشد.
۴. به زبان عربی مسلط باشد تا بتواند قرآن را مستقیماً از زبان عربی به زبان مقصد ترجمه کند.
۵. مهم‌ترین شرط از نظر من این است که اهمیت حدیث ثقلین را در آغاز ترجمه خود برای خوانندگان بیان کند.

قرآن کریم، طبق آنچه در احادیث صحیح آمده است، کتابی است که از ابتدای صدور آن از جانب خداوند تا نزول آن بر قلب پیامبر اکرم (ص) هفت مرحله غیبی را طی کرده تا به دست ما مسلمانان رسیده است، و قطعاً پس از رسول اکرم (ص)، امام علی بن ابی طالب علیه السلام نخستین کسی بوده که به اسرار و رموز قرآن کریم و شأن نزول آیات آن آگاهی کامل داشته است. بنابراین هیچ ترجمه‌ای بدون توجه به آنچه از اهل بیت علیهم السلام رسیده است از اتقان و اعتبار کافی برخوردار نخواهد بود.